Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2020 m. liepos 16 d.[1]

Byla C-193/19

A
prieš
Migrationsverket

(*Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen* (Malmės administracinis teismas, nagrinėjantis bylas imigracijos srityje, Švedija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Imigracijos politika – Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo – 25 straipsnio 1 dalis – Direktyva 2003/86/EB – Teisė į šeimos susijungimą – Leidimo gyventi šalyje išdavimo sąlygos – 5 straipsnio 2 dalis – Pareiga pateikti kelionės dokumentą – Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos reikalaujama tiksliai nustatyti pareiškėjo tapatybę – Nacionalinė praktika, pagal kurią šiuo tikslu reikalaujama pateikti pasą, galiojantį leidimo gyventi šalyje laikotarpiu – Šeimos nario, kuris jau yra nacionalinėje teritorijoje, pateiktas prašymas pratęsti leidimą gyventi šalyje – Šeimos narys, kuris pagal duotą įspėjimą Šengeno informacinėje sistemoje yra neįsileistinas – Atsisakymas pratęsti leidimą gyventi šalyje dėl to, kad tapatybė nėra tiksliai nustatyta – Leistinumas“

I. Įžanga

1. Ar valstybė narė gali reikalauti, kad siekiant pratęsti leidimą gyventi šalyje, išduotą trečiosios šalies piliečiui šeimos susijungimo tikslu, šis asmuo tiksliai įrodytų savo tapatybę, pateikdamas pasą, galiojantį leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpiu?

2. Toks iš esmės yra klausimų, kuriuos Teisingumo Teismui pateikė *Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen* (Malmės administracinis teismas, nagrinėjantis bylas imigracijos srityje, Švedija), dalykas.

3. Šie klausimai pateikti nagrinėjant Gambijos piliečio A ir *Migrationsverket* (Migracijos tarnyba, Švedija) ginčą dėl šios tarnybos atsisakymo pratęsti A leidimą gyventi šalyje, nes šio asmens tapatybė negalėjo būti tiksliai nustatyta. Šis sprendimas buvo priimtas ypatingomis aplinkybėmis, nes Šengeno informacinėje sistemoje (ŠIS) buvo duotas Norvegijos institucijų įspėjimas neįsileisti suinteresuotojo asmens, be kita ko, dėl to, kad jis naudojosi daugybe svetimų vardų pagal suklastotus pasus.

4. Šioje byloje Teisingumo Teismas turi galimybę pareikšti nuomonę dėl to, kokio pobūdžio ir apimties yra Sąjungos teisėje nustatyti reikalavimai, susiję su trečiosios šalies piliečio tapatybės įrodymu, kai šis trečiosios šalies pilietis prašo pratęsti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu, būdamas atitinkamos valstybės narės teritorijoje, nors ŠIS yra duotas įspėjimas neįsileisti jo į Šengeno erdvę.

1 Originalo kalba: prancūzų.

5. Pirmiausia savo išvadoje pasiūlysiu Teisingumo Teismui nuspręsti, kad pagal Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo [2], kurią prašo išaiškinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, 25 straipsnio 1 dalį nedraudžiamas susitariančiosios valstybės [3] sprendimas pratęsti leidimą gyventi šalyje, išduotą trečiosios šalies piliečiui, kuris pagal ŠIS duotą įspėjimą yra neįsileistinas ir kurio net tapatybė negali būti tiksliai nustatyta. Tačiau išdėstysiu priežastis, dėl kurių prieš priimant tokį sprendimą turi būti konsultuojamasi su susitariančiąja valstybe, įspėjusia dėl šio asmens, ir šis sprendimas turi būti pagrįstas svarbia priežastimi.

6. Paskui siekdamas, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gautų naudingą atsakymą, savo išvadoje pasiūlysiu Teisingumo Teismui pareikšti nuomonę dėl 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą [4] nuostatų.

7. Iš pradžių paaiškinsiu, kad šios direktyvos 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintoms sąlygoms neprieštarauja nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami šioje byloje, pagal kuriuos reikalaujama, kad nagrinėjant prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje trečiosios šalies pilietis tiksliai įrodytų savo tapatybę, pridėdamas patvirtintą paso, galiojančio prašomo leidimo gyventi galiojimo laikotarpiu, kopiją. Paskui sutelksiu dėmesį į tai, ar laikomasi dviejų principų, taikomų nagrinėjant prašymą dėl šeimos susijungimo, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2003/86, t. y. principo, pagal kurį prašymas turi būti nagrinėjamas individualiai, ir principo, pagal kurį turi būti užtikrinta atitinkamo šeimos nario teisė į šeimos gyvenimo gerbimą. Galiausiai padarysiu išvadą, kad jei šiam asmeniui nepavyksta prie savo prašymo pridėti reikalaujamo kelionės dokumento, kompetentinga nacionalinė institucija negali atmesti šio prašymo vien dėl šios priežasties. Paaiškinsiu, kad ši institucija visų pirma privalo individualiai išnagrinėti prašymą, atsižvelgdama, be kita ko, į priežastis, dėl kurių šis dokumentas negali būti pateiktas, ir į atitinkamo šeimos nario bendradarbiavimą, siekiant bet kuriuo kitu tinkamu būdu nustatyti jo tapatybę.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

1. Direktyva 2003/86

8. Direktyvoje 2003/86 nustatytos sąlygos, kuriomis valstybių narių teritorijoje teisėtai gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai įgyvendina jiems suteiktą teisę į šeimos susijungimą.

9. Šios direktyvos III skyriaus, susijusio su prašymų išduoti leidimą gyventi šalyje pateikimu ir nagrinėjimu, 5 straipsnio 1–3 dalyse nurodyta:

„1. Valstybės narės nustato, ar siekiant pasinaudoti šeimos susijungimo teise prašymą atvykti bei gyventi atitinkamos valstybės narės kompetentingoms institucijoms pateikia globėjas[[5]], ar šeimos narys arba nariai.

2 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašyta ir 1995 m. kovo 26 d. įsigaliojusi Konvencija dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9, toliau – KŠSĮ).

3 Vartoju tokį patį žodžių junginį kaip ir Teisingumo Teismas 2018 m. sausio 16 d. Sprendime *E* (C-240/17, EU:C:2018:8).

4 OL L 251, 2003, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 224.

5 Pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punktą „globėjas“ – trečiosios šalies pilietis, teisėtai gyvenantis valstybėje narėje ir pateikiantis prašymą arba kurio šeimos nariai prašo šeimos susijungimo, kad prisijungtų prie jo.

2. Prie prašymo pridedami dokumentiniai šeimos santykių ir 4 bei 6 straipsniuose bei atitinkamais atvejais 7 ir 8 straipsniuose nurodytų sąlygų laikymosi įrodymai, taip pat šeimos nario (-ių) kelionės dokumentų patvirtintos kopijos.

Prireikus siekdamos gauti įrodymų, jog šeimos santykiai egzistuoja, valstybės narės gali apklausti globėją ir jo ar jos šeimos narius bei atlikti reikiamus tyrimus.

<…>

3. Prašymas pateikiamas ir nagrinėjamas tuo metu, kai šeimos nariai gyvena ne valstybės narės, kurioje gyvena globėjas, teritorijoje.

Nukrypstant nuo šios nuostatos, valstybė narė gali atitinkamomis aplinkybėmis priimti prašymą, pateiktą tuo metu, kai šeimos nariai jau yra jos teritorijoje.“

10. Direktyvos 2003/86 VII skyriaus, susijusio su sankcijomis ir teisių gynimo būdais, 16 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta:

„2. Valstybės narės taip pat gali atmesti prašymą [leisti] atvykti ir gyventi šeimos susijungimo tikslu arba panaikinti ar atsisakyti atnaujinti šeimos nario leidimą gyventi, jei įrodoma, kad:

a) buvo naudojama neteisinga ar klaidinanti informacija, netikri ar suklastoti dokumentai, buvo kitaip sukčiaujama ar naudojamos kitos neteisėtos priemonės;

<…>

4. Valstybės narės gali atlikti konkrečius patikrinimus ir tyrimus tais atvejais, kai yra priežastis įtarti, kad sukčiaujama arba kad santuoka, partnerystė ar įvaikinimas buvo sudaryti dėl savanaudiškų paskatų, kaip apibūdinta šio straipsnio 2 dalyje. Konkrečių patikrinimų gali būti imamasi atnaujinant šeimos nario leidimą gyventi.“

11. Galiausiai, Direktyvos 2003/86 17 straipsnis suformuluotas taip:

„Valstybės narės, atmesdamos prašymą, panaikindamos ar atsisakydamos atnaujinti leidimą gyventi arba spręsdamos klausimą dėl globėjo ar jo šeimos nario išsiuntimo, deramai atsižvelgia į asmens šeimos santykių pobūdį ir tvirtumą, jo gyvenimo valstybėje narėje trukmę, šeimos, kultūrinių ir socialinių ryšių su jo ar jos kilmės šalimi buvimą.“

2. Šengeno „acquis“

a) KŠSĮ

12. KŠSĮ, iš dalies pakeistos Reglamentu Nr. 265/2010[6], 25 straipsnyje nustatyta:

„1. Kai valstybė narė ketina išduoti leidimą gyventi, ji sistemingai vykdo paiešką [ŠIS]. Kai valstybė narė nagrinėja, ar išduoti leidimą gyventi užsieniečiui, kuriam pagal duotą perspėjimą draudžiama atvykti, ji pirmiausia konsultuojasi su perspėjimą davusia valstybe nare ir atsižvelgia į jos interesus; leidimas gyventi išduodamas tik dėl labai svarbių priežasčių, ypač dėl humanitarinių priežasčių ar tarptautinių įsipareigojimų.

Kai leidimas gyventi išduodamas, perspėjimą davusi valstybė narė perspėjimą atšaukia, bet atitinkamą užsienietį gali įtraukti į savo nacionalinį neįleidžiamų asmenų sąrašą.

<…>

2. Tais atvejais, kai paaiškėja, kad užsienietis, kuris pagal duotą perspėjimą yra neįsileistinas, turi vienos iš Susitariančiųjų Šalių išduotą galiojantį leidimą gyventi, perspėjimą davusi Susitariančioji Šalis konsultuojasi su leidimą gyventi išdavusia Susitariančiąja Šalimi, kad nustatytų, ar yra pakankamai priežasčių minėtą leidimą panaikinti.

Jei leidimas gyventi nepanaikinamas, perspėjimą davusi Susitariančioji Šalis tą perspėjimą atšaukia, bet tą užsienietį gali įtraukti į savo nacionalinį neįleidžiamų asmenų sąrašą.

<…>“

13. KŠSĮ 96 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Duomenys apie užsieniečius, kurie pagal duotą perspėjimą yra neįsileistini, įvedami remiantis nacionaliniu perspėjimu, kuris grindžiamas kompetentingų administracijos institucijų arba teismų sprendimais pagal nacionalinės proceso teisės normas.

2. Sprendimai gali būti motyvuojami grėsme viešajai tvarkai, visuomenės saugumui arba nacionaliniam saugumui, kuri gali kilti dėl užsieniečio buvimo valstybės teritorijoje.

Tokia padėtis gali susidaryti pirmiausia tokiais atvejais, kai:

a) užsienietis yra nuteistas už nusikaltimą, už kurį baudžiama ne mažesne kaip vien[ų] metų laisvės atėmimo bausme;

<…>

3. Sprendimai taip pat gali būti grindžiami tuo, kad užsieniečiui buvo taikytos tokios priemonės kaip deportacija, atsisakymas įleisti ar išsiuntimas, kurios nebuvo atšauktos ar sustabdytos, įskaitant uždraudimą atvykti arba atitinkamais atvejais – uždraudimą apsigyventi, remiantis tuo, kad buvo nesilaikoma nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių užsieniečių atvykimą ar apsigyvenimą.“

6 2010 m. kovo 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 265/2010, iš dalies keičiantis Konvenciją dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir Reglamentą (EB) Nr. 562/2006, kiek tai susiję su ilgalaikes vizas turinčių asmenų judėjimu (OL L 85, 2010, p. 1). Paskui KŠSĮ 25 straipsnis buvo panaikintas ir pakeistas 2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1861 dėl Šengeno informacinės sistemos (ŠIS) sukūrimo, eksploatavimo ir naudojimo patikrinimams kertant sieną, kuriuo iš dalies keičiama Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo ir iš dalies keičiamas bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1987/2006 (OL L 312, 2018, p. 14) 27–30 straipsniais.

14. KŠSĮ 134 straipsnyje nustatyta:

„Šios [k]onvencijos nuostatos taikomos tik tokiu mastu, kokiu jos yra suderinamos su [Sąjungos] teise.“

b) Reglamentas (EB) Nr. 562/2006

15. 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 562/2006, nustatančio taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas)[7], iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 610/2013[8], 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Numatomam buvimui valstybių narių teritorijoje, kurio bendra trukmė neviršija 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį, kai laikoma, kad kiekviena tokio buvimo diena įeina į 180 dienų laikotarpį, trečiųjų šalių piliečių atvykimo sąlygos yra tokios:

a) jie turi turėti galiojantį kelionės dokumentą, kuriuo jo turėtojui leidžiama kirsti sieną <…>;

<…>

d) jie nėra asmenys, dėl kurių į SIS yra įtrauktas įspėjimas neįsileisti;

e) jie nelaikomi keliančiais grėsmę nei vienos iš valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams, pirmiausia – dėl jų valstybių narių duomenų bazėse nėra įtrauktas įspėjimas neįsileisti dėl išvardintų priežasčių.“

B. Švedijos teisė

16. 2005 m. rugsėjo 29 d. *utlänningslagen* (Užsieniečių įstatymas)[9] 2 skyriaus 1 straipsnyje numatyta:

„Į Švediją atvykstantis ar joje gyvenantis užsienietis privalo turėti pasą.“

17. Šio įstatymo 5 skyriaus 3 straipsnyje numatyta:

„Atsižvelgiant į 17–17b straipsnių nuostatas, leidimas gyventi šalyje išduodamas:

1. Visiems užsieniečiams, kurių sutuoktinis arba kartu gyvenantis partneris gyvena Švedijoje arba jam išduotas leidimas gyventi šalyje.

<…>“

7 OL L 105, 2006, p. 1.

8 OL L 182, 2013, p. 1, klaidų ištaisymas OL L 225, 2014, p. 91, toliau – ŠSK. Šis reglamentas nuo 2016 m. balandžio 12 d. buvo panaikintas 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016, p. 1). Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepatikslinta data, kai suinteresuotasis asmuo pateikė prašymą pratęsti leidimą gyventi šalyje, todėl kyla abejonių dėl *ratione temporis* taikytino reglamento. Šioje išvadoje išnagrinėsiu ŠSK redakcijos, įtvirtintos iš dalies pakeistame Reglamente Nr. 562/2006, nuostatas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai remiasi šiuo reglamentu. Vis dėlto reikėtų patikslinti, kad minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalies a punktas, kurį prašoma išaiškinti šioje byloje, identiškai suformuluotas Reglamento 2016/399 6 straipsnio 1 dalies a punkte.

9 SFS 2005, Nr. 716.

18. Minėto įstatymo 5 skyriaus 16 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Užsienietis, kuriam pagal 8 straipsnį dėl šeimos ryšių buvo išduotas leidimas laikinai gyventi šalyje, dėl šios priežasties gali gauti naują leidimą laikinai ar nuolat gyventi šalyje tik tuo atveju, jei tokie ryšiai išlieka“.

19. Užsieniečių įstatymo 5 skyriaus 17a straipsnio pirmoje ir antroje pastraipose numatyta:

„3 straipsnyje nurodytais atvejais galima atsisakyti išduoti leidimą gyventi šalyje:

1. Jei buvo tyčia pateikta netiksli informacija arba sąmoningai nutylėta apie aplinkybes, kurios yra esminės išduodant leidimą gyventi šalyje.

2. Įvaikinimo, santuokos ar gyvenimo kartu nesusituokus atvejais, jei šie veiksmai buvo atlikti vien dėl to, kad užsienietis galėtų pasinaudoti teise gyventi šalyje.

3. Jei užsienietis kelia grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui.

Taip pat gali būti atsisakyta išduoti leidimą gyventi šalyje 3 straipsnio pirmos pastraipos 1 punkte ir 2 punkto b papunktyje nurodytais atvejais, jei:

1. Sutuoktiniai arba kartu nesusituokę gyvenantys asmenys negyvena santuokinio gyvenimo arba neketina gyventi santuokinio gyvenimo.

2. Asmuo yra nurodytas kaip asmuo, su kuriuo sieja ryšys; arba prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje pateikęs užsienietis jau yra susituokęs su kitu asmeniu; arba gyvena kartu su juo nesusituokęs.

3. Vienas iš sutuoktinių arba nesusituokusių kartu gyvenančių asmenų yra jaunesnis nei 18 metų.“

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

20. A – Švedijoje gyvenantis Gambijos pilietis[10]. Jis gavo leidimą laikinai gyventi šalyje, kad galėtų prisijungti prie savo sutuoktinės, Švedijos pilietės; šio leidimo išdavimo data nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta. Prašymas išduoti leidimą buvo patenkintas prieš suinteresuotajam asmeniui atvykstant į Švediją. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad galima pagrįstai manyti, jog tuo metu kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos nusprendė, kad suinteresuotojo asmens tapatybė buvo nustatyta ir kad jo pasas atitiko Švedijos teisės aktuose įtvirtintus reikalavimus.

A. Prašymo pratęsti leidimą gyventi šalyje nagrinėjimas Migracijos tarnyboje

21. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepatikslintą dieną A pateikė Migracijos tarnybai prašymą pratęsti jo leidimą gyventi šalyje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, Migracijos tarnyba atmetė A prašymą (toliau – ginčijamas sprendimas), be kita ko, tuo pagrindu, kad nebuvo nustatyta A tapatybė[11].

10 Pagal 2001 m. kovo 15 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 539/2001, nustatančio trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorines sienas, privalo turėti vizas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams toks reikalavimas netaikomas, sąrašus (OL L 81, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 65, klaidų ištaisymas OL L 258, 2018, p. 7), 1 straipsnio 1 dalį Gambijos piliečiai privalo turėti vizą, kai kerta išorines valstybių narių sienas.

11 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta ginčijamo sprendimo priėmimo data.

22. Nagrinėjant šį prašymą Norvegijos policija informavo Migracijos tarnybą apie tai, kad suinteresuotasis asmuo Norvegijoje naudojosi keliais svetimais vardais, t. y. iš pradžių – 1975 m. rugpjūčio 18 d. (pagal suklastotą pasą) gimusio Gambijos piliečio B tapatybe, paskui – dokumentų neturinčio prieglobsčio prašytojo C, gimusio 1982 m. gruodžio 12 d., tapatybe ir galiausiai – 1980 m. rugpjūčio 8 d. gimusio Gambijos piliečio D tapatybe (pagal kitą pasą, rastą per kratą). Suinteresuotasis asmuo kaip D Norvegijoje buvo nuteistas 120 dienų laisvės atėmimo bausme už nusikaltimą, susijusį su narkotinių medžiagų (kokaino) laikymu ir pardavimu. Taip pat tuo metu, kai jis naudojosi D tapatybe, buvo priimtas sprendimas išsiųsti iš Norvegijos, jam buvo galutinai uždrausta atvykti į šalies teritoriją ir buvo duotas įspėjimas ŠIS. Šioje sistemoje suinteresuotasis asmuo buvo identifikuojamas kaip D, 1980 m. rugpjūčio 8 d. gimęs Gambijos pilietis.

23. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad naudodamasis būtent pastaruoju vardu suinteresuotasis asmuo, tuo metu buvęs Dakare (Senegalas), pateikė prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje; jį išnagrinėjo Švedijos valdžios institucijos. Šis prašymas buvo atmestas, nes buvo pagrįstas santuoka dėl savanaudiškų paskatų.

B. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareikštas ieškinys

24. Savo nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen* (Malmės administracinis teismas, nagrinėjantis bylas imigracijos srityje) kelia klausimą dėl Sąjungos teisėje įtvirtintų reikalavimų, susijusių su trečiosios šalies piliečio tapatybės nustatymu, kai asmuo, jau būdamas nacionalinėje teritorijoje, pateikia prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje, nepagrįstą nei apsaugos, nei humanitariniais motyvais.

25. Iš pradžių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad pagal Švedijos teisės aktus tokio leidimo gyventi išdavimas suponuoja, kad turi būti tiksliai nustatyta trečiosios šalies piliečio tapatybė, o tai praktiškai reiškia, kad turi būti pateiktas pasas, galiojantis leidimo gyventi šalyje laikotarpiu. Užsieniečių įstatyme nenumatyta kitų pareigų, išskyrus pareigą turėti pasą. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad egzistuoja šios taisyklės išimtis, susijusi su trečiųjų šalių piliečių, kurių kilmės šalis neišduoda tinkamų civilinės būklės aktų, prašymais.

26. Paskui, siekdamas paaiškinti abejones, susijusias su Sąjungos teisės aiškinimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pasiremia nacionalinių teismų jurisprudencija.

27. Pirma, *Migrationsöverdomstolen* (Aukštesnysis imigracijos teismas, Švedija) 2011 m. gegužės 12 d. Sprendime Nr. MIG 2011:11 nusprendė, jog išduodant leidimą laikinai gyventi šalyje, pagrįstą ryšiu su Švedijos Karalyste (pavyzdžiui, šeimos susijungimo tikslais arba studijų ar profesinės veiklos vykdymo tikslais), būtinai turi būti reikalaujama, kad trečiosios šalies piliečio tapatybė būtų tiksliai nustatyta, siekiant įvykdyti įsipareigojimus pagal KŠSĮ ir ŠSK.

28. Antra, *Förvaltningsrätten i Stockholm, migrationsdomstolen* (Stokholmo administracinis teismas, nagrinėjantis bylas imigracijos srityje, Švedija) nusprendė, kad 2016 m. birželio 22 d. *lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige* (Įstatymas dėl laikinųjų apribojimų, susijusių su galimybe gauti leidimą gyventi Švedijoje)[12] 16 straipsnio nuostatos prieštarauja KŠSĮ ir ŠSK nuostatoms tiek, kiek pagal jas leidžiama išduoti leidimą gyventi šalyje, net jei trečiosios šalies piliečio tapatybė nėra tiksliai nustatyta ir jis negali pateikti įtikinamų savo deklaruotos tapatybės įrodymų.

12 SFS 2016, Nr. 752, toliau – Įstatymas dėl laikinųjų apribojimų.

29. Galiausiai, trečia, *Migrationsöverdomstolen* (Aukštesnysis imigracijos teismas) nusprendė, kad jo 2011 m. gegužės 12 d. Sprendime Nr. MIG 2011:11 nustatyti principai taikytini tik prašymams išduoti leidimus gyventi šalyje, pateiktiems už Šengeno erdvės ribų esančių trečiųjų šalių piliečių Be to, jis panaikino šios išvados ankstesniame punkte minėtą *Förvaltningsrätten i Stockholm, migrationsdomstolen* (Stokholmo administracinis teismas, nagrinėjantis bylas imigracijos srityje) sprendimą ir leido taikyti mažesnius įrodinėjimo reikalavimus, nei numatytieji Įstatymo dėl laikinųjų apribojimų 16f straipsnyje. Pavyzdžiui, leidimas gyventi šalyje siekiant įgyti vidurinį išsilavinimą gali būti išduotas trečiosios šalies piliečiui, jau esančiam nacionalinėje teritorijoje, net jeigu jo tapatybė nėra tiksliai nustatyta ir jis negali pateikti įtikinamų savo deklaruotos tapatybės įrodymų.

30. Būtent šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal Sąjungos teisę ir, be kita ko, pagal KŠSĮ ir ŠSK nuostatas, reikalaujama, kad trečiosios šalies pilietis tiksliai įrodytų savo tapatybę, kai jau būdamas nacionalinėje teritorijoje pateikia prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje, kuris nėra pagrįstas nei apsaugos, nei humanitariniais motyvais.

C. Prejudiciniai klausimai

31. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus *Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen* (Malmės administracinis teismas, nagrinėjantis bylas imigracijos srityje) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal [KŠSĮ] nuostatas, visų pirma nuostatas dėl sistemingų tikrinimų [ŠIS], ir pagal [ŠSK] nuostatas, įskaitant jame nustatytą reikalavimą turėti galiojantį pasą, draudžiama išduoti leidimą gyventi šalyje pagal Švedijoje pateiktą prašymą, kuris nepagrįstas apsaugos ar humanitariniais motyvais, jeigu prašymą pateikusio asmens tapatybė aiškiai nenustatyta?

2. Jei atsakymas į šį klausimą būtų teigiamas, ar nacionalinėje teisėje arba jurisprudencijoje gali būti nustatytos reikalavimo įrodyti tapatybę išimtys?

3. Jei atsakymas į antrąjį klausimą būtų neigiamas, kokios išimtys leidžiamos (jei leidžiamos) pagal ES teisę?“

32. A, Migracijos tarnyba, Švedijos, Nyderlandų ir Lenkijos vyriausybės bei Europos Komisija pateikė rašytines pastabas.

33. 2020 m. kovo 18 d. numatytas teismo posėdis buvo atšauktas ir pritarus teisėjui pranešėjui pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 62 straipsnio 1 dalį nuspręsta pateikti klausimus, į kuriuos A, Migracijos tarnyba, Švedijos vyriausybė ir Komisija atsakė per nustatytą terminą.

IV. Analizė

34. Manau, kad prieš pradedant nagrinėti prejudicinius klausimus naudinga pateikti pirmines pastabas.

A. Pirminės pastabos

35. Pirmoji pastaba susijusi su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prejudicinių klausimų dalyku.

36. Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės siekia sužinoti, ar pagal KŠSĮ arba ŠSK nuostatas valstybei narei draudžiama išduoti leidimą gyventi šalyje, nepagrįstą nei apsaugos, nei humanitariniais motyvais, trečiosios šalies piliečiui, kuris pateikia prašymą, būdamas valstybės narės teritorijoje, jeigu jis tiksliai neįrodo savo tapatybės. Jei taip, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, kiek valstybė narė gali nukrypti nuo principo, pagal kurį reikalaujama, kad tapatybė būtų nustatyta (antrasis klausimas), ir ar šio principo išimtys leidžiamos pagal Sąjungos teisę (trečiasis klausimas).

37. Kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, dėl šių klausimų kyla didelių nesutarimų Švedijos teismų jurisprudencijoje. Iš tiesų įdomu pažymėti, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą labai panašus į *Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen* (Geteborgo administracinis teismas, nagrinėjantis bylas imigracijos srityje, Švedija) prašymą, pateiktą 2018 m. rugpjūčio 10 d. ir atsiimtą po kelių savaičių [13]. Šis prašymas iš esmės buvo susijęs su tuo, ar Įstatymo dėl laikinųjų apribojimų 16f straipsnio nuostatos, – kuriomis sušvelninami reikalavimai, susiję su trečiosios šalies piliečio, norinčio tęsti vidurinį išsilavinimą, tapatybės įrodinėjimu, kaip išdėstyta šios išvados 28 ir 29 punktuose, – atitinka KŠSĮ ir ŠSK nuostatas [14].

38. Tiesa, šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą skiriasi nuo pirmesnio, nes juo keliamas klausimas yra, ar leistina bendroji teisės norma, pagal kurią, atvirkščiai, reikalaujama, kad prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje pateikusio asmens tapatybė būtų tiksliai nustatyta faktiškai pateikiant pasą, galiojantį leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpiu. Tačiau šiose dvejose bylose prašoma išaiškinti reikšmingas Sąjungos teisės nuostatas, susijusias su tuo, kokio lygmens įrodymų turi būti reikalaujama siekiant nustatyti trečiosios šalies piliečio, esančio valstybės narės, kurioje jis gyvena, teritorijoje ir pateikusio prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje (byla C-526/18) arba jį pratęsti (byla C-193/19), tapatybę.

39. Atskirai nuo šios bylos konteksto primenu, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismas turi ne pateikti patariamąją nuomonę bendro pobūdžio arba hipotetiniais klausimais, o išaiškinti Sąjungos teisės normą, kad būtų galima veiksmingai išspręsti ginčą [15]. Taigi savo analizę sutelksiu į trečiosios šalies piliečio, kuris, kaip antai A, pagal įspėjimą ŠIS yra neįsileistinas į Šengeno erdvę ir kuris prašo pratęsti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu, situaciją.

40. Antroji pastaba susijusi su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paaiškinimų ir šalių atsakymų į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus apimtimi.

41. Iš šių paaiškinimų ir atsakymų matyti, kad nuo ginčijamo sprendimo priėmimo A asmeninė padėtis ir ypač jo šeimos ryšiai Švedijoje labai pasikeitė. Atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo funkcijų pasidalijimą, šioje išvadoje laikysiu, kad yra įrodyta, jog šio sprendimo priėmimo dieną A prašė pratęsti jo leidimą gyventi šalyje šeimos, sudarytos su Švedijos piliete, susijungimo tikslais, kaip tai aiškiai konstatuota nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ir jokia iš bylos šalių to neginčijo. Taip pat laikau, kad yra nustatyta, jog Migracijos tarnyba, nagrinėdama šį prašymą, atsižvelgė ir į tai, kad A buvo dviejų Norvegijoje gyvenančių vaikų tėvas ir palaikė santykius su jų motina, kuri yra Norvegijos pilietė, ir jie visi gyveno Švedijoje.

13 2018 m. spalio 23 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartis išbraukti bylą *AA* iš registro (C-526/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:894).

14 Klausimai buvo tokie: „1. Ar [KŠSĮ] arba [ŠSK] nuostatomis draudžiamos nacionalinės taisyklės, kaip antai numatytosios 2016 m. Įstatymo [dėl laikinųjų apribojimų] 16f straipsnyje, <...> pagal kurias numatoma, kad leidimas gyventi mokymosi tikslais, siekiant įgyti vidurinį išsilavinimą, gali būti išduotas toje valstybėje jau esančiam trečiosios valstybės piliečiui, net jei šio asmens tapatybė nėra galutinai nustatyta ir jis negali pateikti įtikinamų savo deklaruotos tapatybės įrodymų? 2. Jei laikytina, kad pagal Šengeno *acquis* tokiu atveju reikalaujama, kad asmens tapatybė būtų galutinai nustatyta arba būtų pateikti įtikinami jos įrodymai, ar [2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98)] arba kitų Sąjungos teisės aktų nuostatas reikia aiškinti taip, kad pagal jas leidžiama nukrypti nuo asmens tapatybės reikalavimo?“

15 2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimas *Wightman ir kt.* (C-621/18, EU:C:2018:999, 28 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

42. Iš minėtų paaiškinimų ir atsakymų taip pat matyti, kad ginčijamame sprendime pirmasis šeimos ryšys, atsiradęs dėl santuokos su Švedijos piliete, nebuvo pripažintas tikru. Dėl antrojo ryšio, siejančio A su jo vaikais ir su šių vaikų motina, atrodo, kad jis nebuvo pripažintas iš tikrųjų egzistuojančiu, todėl nebuvo jokių kliūčių išsiųsti suinteresuotąjį asmenį iš Švedijos teritorijos [16]. Iš šių dokumentų taip pat matyti, kad priėmus ginčijamą sprendimą A išsiskyrė su Švedijos piliete ir kad jo vaikai, Norvegijos piliečiai, kartu su savo motina išvyko iš Švedijos į Norvegiją.

B. Dėl prejudicinių klausimų

43. Savo pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia, ar pagal Sąjungos teisę, visų pirma pagal KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalį ir ŠSK 5 straipsnio 1 dalies a punktą, valstybei narei draudžiama išduoti leidimą gyventi šalyje, nepagrįstą nei apsaugos, nei humanitariniais motyvais, trečiosios šalies piliečiui, kai jis pateikia prašymą išduoti šį leidimą, būdamas atitinkamos valstybės narės teritorijoje, ir tiksliai neįrodo savo tapatybės.

44. Kitaip tariant, atsižvelgiant į pagrindinės bylos faktines aplinkybes, reikia atsakyti į klausimą, ar pagal Sąjungos teisę reikalaujama nustatyti trečiosios šalies piliečio, prašančio pratęsti šeimos susijungimo tikslu išduotą leidimą gyventi šalyje, tapatybę ir kokia yra šio reikalavimo apimtis.

45. Tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui būtų galima pateikti naudingą atsakymą, pirmiausia reikia taip pat išnagrinėti klausimą, ar valstybė narė gali susieti tokio leidimo gyventi šalyje išdavimą su reikalavimu pateikti pasą, galiojantį leidimo gyventi šalyje laikotarpiu. Iš tiesų iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Švedijos teisės aktuose reikalaujama pateikti tokį dokumentą, kuris leistų tiksliai nustatyti pareiškėjo tapatybę.

46. Antra, kalbant apie prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu, man atrodo, kad šį klausimą taip pat reikia nagrinėti atsižvelgiant į Direktyvą 2003/86, visų pirma į šioje direktyvoje nustatytas taisykles ir principus, susijusius su atitinkamo šeimos nario tapatybės įrodymu.

47. Akivaizdu, kad nagrinėjama situacija patenka į KŠSĮ 25 straipsnio nuostatų, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai nurodė šiame savo prašyme, taikymo sritį, nes A pateikė prašymą pratęsti leidimą gyventi šalyje, kurį jis gavo Švedijoje šeimos susijungimo tikslu, nors Norvegijos valdžios institucijos buvo davusios įspėjimą ŠIS, kad A yra neįsileistinas.

48. Taip pat reikia užtikrinti, kad visos reikšmingos Sąjungos teisės nuostatos būtų taikomos darniai. Šiuo tikslu dėl KŠSĮ nustatytų trečiųjų šalių piliečių gyvenimo šalyje sąlygų turi būti atsižvelgiama į Sąjungos teisės reikalavimus. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, šios taisyklės turi būti tarpusavyje susijusios [17]. Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą, pridėto prie Amsterdamo sutarties [18], preambulės trečioje pastraipoje nurodyta, kad „Šengeno *acquis* nuostatos yra taikomos tik tais atvejais, kai jos atitinka Europos Sąjungos ir Bendrijos teisę, ir tik tiek, kiek jos tą teisę atitinka“ [19]. Minėto protokolo 1 straipsnyje patikslinta, kad glaudus bendradarbiavimas Šengeno *acquis* srityje turi vykti Europos Sąjungos teisinės ir institucinės sistemos pagrindu ir gerbiant

16 Teisingumo Teismui pateiktas klausimas nesusijęs su suinteresuotojo asmens išsiuntimu iš Švedijos teritorijos. Nesant jokio faktinio šeimos ryšio ir sukčiavimo atveju iš tiesų reikėtų taikyti Direktyvos 2008/115 nuostatas, nes tai yra suinteresuotojo asmens „neteisėtas buvimas“ Sąjungos teritorijoje, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalį. Pagal šią nuostatą „neteisėtas buvimas“ valstybės narės teritorijoje – tai atvejis, kai trečiosios šalies pilietis neatitinka arba nebeatitinka ŠSK 5 straipsnyje nustatytų atvykimo sąlygų ar kitų atvykimo, buvimo ar gyvenimo toje valstybėje narėje sąlygų.

17 Pavyzdžiui, žr. 2006 m. sausio 31 d. Sprendimą *Komisija / Ispanija* (C-503/03, EU:C:2006:74) ir 2019 m. gruodžio 12 d. Sprendimą *E.P. (Grėsmė viešajai tvarkai)* (C-380/18, EU:C:2019:1071). Šią sąsają taip pat patvirtina įgyvendinimo aktai, kaip antai 1996 m. balandžio 18 d. pagal KŠSĮ įsteigto vykdomojo komiteto deklaracija dėl užsieniečio sąvokos apibrėžimo (OL L 239, 2000, p. 458) arba 2011 m. liepos 1 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas 2011/406/ES dėl SIRENE vadovo keitimo (OL L 186, 2011, p. 1) (priedo 4.7 punktas).

18 OL C 340, 1997, p. 93.

19 Šioje protokolo nuostatoje pakartojami KŠSĮ 134 straipsnio žodžiai.

Sutartis. Reglamento Nr. 265/2010 8 konstatuojamojoje dalyje taip pat aiškiai nurodyta, kad jo taikymas „neturėtų turėti įtakos valstybių narių įsipareigojimui išduoti leidimus gyventi konkrečių kategorijų trečiųjų šalių piliečiams, kaip numatyta kitose Sąjungos priemonėse, visų pirma: <…> Direktyvoje 2003/86“.

49. Nagrinėjama byla susijusi su sąlygomis, kurias valstybė narė gali taikyti išduodama, visų pirma – pratęsdama, leidimą gyventi šalyje, kurio prašo trečiosios šalies pilietis šeimos susijungimo tikslu. Nors iš pradžių šis prašymas išduoti leidimą gyventi šalyje buvo grindžiamas A šeimos ryšiais su Švedijos piliete, paskui jis buvo paremtas A šeimos ryšiais su Norvegijos piliete ir jų Norvegijos vaikais.

50. Primenu, kad remiantis suformuota jurisprudencija Teisingumo Teismas yra kompetentingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti bet kokį su Sąjungos teise susijusį išaiškinimą, leidžiantį šiam teismui įvertinti nacionalinės teisės nuostatų ar nacionalinės praktikos suderinamumą su Sąjungos teisės normomis, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje [20].

51. Migracijos tarnyba ir Švedijos vyriausybė savo atsakymuose į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus paaiškina, kad Direktyvos 2004/38/EB [21] aiškinimas neturi reikšmės atsakant į klausimą, ar pagal nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus A gali būti išduotas leidimas gyventi šalyje. Jos pažymi, kad ši direktyva į Švedijos teisę buvo perkelta į kitą Užsieniečių įstatymo skyrių, t. y. ne į 5 skyrių, į kurį patenka nagrinėjami nacionalinės teisės aktai, bet į šio įstatymo 3 skyrių, be to, ji susijusi ne su leidimo gyventi šalyje išdavimo sąlygomis, kaip yra šioje byloje, o su teisės gyventi šalyje suteikimu. Migracijos tarnybos teigimu, nuostatos, taikomos leidimui gyventi šalyje, apie kurias kalbama šioje byloje, visiškai nesusijusios su Direktyva 2004/38 ir tai patvirtina nacionalinių teismų jurisprudencija.

52. Ir atvirkščiai, visos šalys, išskyrus A, pažymi, kad perkeldama Direktyvą 2003/86 į nacionalinės teisės sistemą Švedijos Karalystė nusprendė taikyti nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatytas nuostatas kiekvienam Švedijoje gyvenančiam asmeniui, neatsižvelgiant į jo pilietybę. Atsižvelgdamas į Švedijos vyriausybės pateiktas pastabas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažino, kad tokiu atveju, kai suinteresuotasis asmuo remiasi ryšiais tiek su Švedijos piliete, tiek su Norvegijos piliečiais, gyvenančiais Švedijos teritorijoje, Direktyvos 2003/86 nuostatos pagal nacionalinę teisę tapo tiesiogiai ir besąlygiškai taikomos, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją [22].

53. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes manau, kad prejudicinius klausimus reikia nagrinėti remiantis ne tik reikšmingomis KŠSĮ ir ŠSK, bet ir Direktyvos 2003/86 nuostatomis.

1. ŠSK 5 straipsnyje numatytos trečiosios šalies piliečio atvykimo į Šengeno erdvę sąlygos

54. Pagal ŠSK 1 straipsnio antrą pastraipą šio kodekso tikslas – nustatyti taisykles, reglamentuojančias asmenų kontrolę jiems kertant Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienas [23].

20 Žr. 2020 m. balandžio 8 d. Nutartį *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277, 74 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

21 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46, klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47).

22 2019 m. kovo 13 d. Sprendimas *E.* (C-635/17, EU:C:2019:192, 35–37 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

23 Pagal analogiją dėl Reglamento Nr. 2016/399 1 straipsnio žr. 2020 m. vasario 5 d. Sprendimą *J. ir kt. (Jūrininkų darbo pradžia Roterdamo jūrų uoste)* (C-341/18, EU:C:2020:76, 30 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

55. Nors ŠSK 5 straipsnio 1 dalies a punkte, kuriuo remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, numatyta trečiųjų šalių piliečių pareiga „turėti galiojantį kelionės dokumentą, kuriuo jo turėtojui leidžiama kirsti sieną“, ši sąlyga taikoma atvykimui į Šengeno erdvę ir gyvenimui joje, „kurio bendra trukmė neviršija 90 dienų“. Taigi, šia nuostata nereglamentuojama situacija, kai trečiosios šalies pilietis, kaip antai A, jau yra valstybės narės, šiuo atveju – Švedijos, teritorijoje ir jau turi leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu [24]. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad ŠSK 5 straipsnis taikomas trečiųjų šalių piliečiams, *a priori* neturintiems ryšio su Sąjungos teritorija ir dėl kurių Teisingumo Teismas nusprendė, kad jie neturi pagrindinės teisės atvykti į konkrečios valstybės teritoriją ar joje gyventi [25].

56. Iš šių aplinkybių matyti, kad ŠSK 5 straipsnio 1 dalies a punktas nėra reikšminga nuostata, taikytina A, ir neleidžia atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus.

2. KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalyje numatytos sąlygos, taikytinos išduodant leidimą gyventi šalyje trečiosios šalies piliečiui, kuris pagal ŠIS duotą įspėjimą yra neįsileistinas

57. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui taip pat kyla klausimas dėl KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalies aiškinimo.

58. Pažymiu, kad ši nuostata taikoma situacijai, kai susitariančioji valstybė *ketina išduoti* leidimą gyventi šalyje trečiosios šalies piliečiui [26]. Nesant priešingų nuorodų, manau, kad ši nuostata taip pat taikytina tuo atveju, kai pateikiamas prašymas pratęsti leidimą gyventi šalyje, nes šis prašymas pateikiamas tuo metu, kai trečiosios šalies pilietis jau yra susitariančiosios valstybės teritorijoje. Be to, Reglamento 2018/1861 27 straipsnyje, kuris pakeitė KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalį, yra vartojama formuluotė „[j]ei valstybė narė svarsto galimybę *išduoti* leidimą gyventi <…> arba *pratęsti* to leidimo <…> galiojimą“ [27].

59. Be to, KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalyje nesiekiama apibrėžti teisinių atvykimo į valstybę narę sąlygų, kurias trečiosios šalies pilietis, neįsileistinas dėl ŠIS duoto įspėjimo, turi atitikti tam, kad gautų prašomą leidimą gyventi šalyje.

60. Šia nuostata siekiama tik nustatyti mechanizmą, pagrįstą suderintais ir nuosekliais susitariančiųjų valstybių veiksmais, siekiant išvengti situacijų, kai dėl to paties trečiosios šalies piliečio kartu egzistuoja vienos susitariančiosios valstybės ŠIS duotas įspėjimas dėl draudimo atvykti (toliau – įspėjimą davusi valstybė) ir kitos susitariančiosios valstybės išduotas leidimas gyventi šalyje (toliau – prašoma valstybė arba leidimą išdavusi valstybė). Minėta nuostata panaši į Direktyvos 2008/115 6 straipsnį kartu su 11 straipsniu, kuriais siekiama taikant tas pačias taisykles užkirsti kelią situacijoms, kai dėl to paties trečiosios šalies piliečio egzistuoja vienos valstybės narės išduotas draudimas atvykti ir kitos valstybės narės suteiktas leidimas gyventi šalyje.

24 Žr. 2009 m. spalio 22 d. Sprendimą *Zurita García ir Choque Cabrera* (C-261/08 ir C-348/08, EU:C:2009:648, 45 punktas).

25 Žr. 2006 m. birželio 27 d. Sprendimą *Parlamentas / Taryba* (C-540/03, EU:C:2006:429, 53 punktas).

26 KŠSĮ 25 straipsnio 2 dalis, atvirkščiai, susijusi su situacija, kai susitariančioji valstybė *ketina panaikinti leidimą* gyventi šalyje. Dėl šios nuostatos aiškinimo žr. 2018 m. sausio 16 d. Sprendimą *E* (C-240/17, EU:C:2018:8).

27 Kursyvu išskirta mano.

61. Pirma, KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta pareiga nuolat konsultuotis ŠIS prieš išduodant bet kokį leidimą gyventi šalyje. Ši pareiga, kurią užduodamas savo klausimą aiškiai nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, buvo nustatyta Reglamentu Nr. 265/2010. Tai yra priemonė leisti kiekvienai susitariančiajai valstybei, kuriai pateiktas prašymas išduoti leidimą gyventi šalyje, susipažinti su ŠIS duotu įspėjimu dėl draudimo atvykti, kurį atitinkamam trečiosios šalies piliečiui taiko kita susitariančioji valstybė [28].

62. Pagal KŠSĮ 96 straipsnį toks įspėjimas gali būti pagrįstas grėsme viešajai tvarkai, kai asmuo buvo nuteistas už nusikaltimą, už kurį baudžiama ne mažesne kaip vienų metų laisvės atėmimo bausme (2 dalies antros pastraipos a punktas) arba jeigu jam buvo taikoma priemonė, grindžiama tuo, kad nebuvo laikomasi nacionalinės teisės aktų dėl užsieniečių atvykimo ir apsigyvenimo (3 dalis). Toks įspėjimas reiškia, kad draudžiama atvykti į visą Šengeno erdvę ir kad nėra galimybės gauti vizą [29]. Iš to išplaukia, kad pagal KŠSĮ numatytą mechanizmą toks asmuo, kaip antai A, iš principo negali gauti leidimo gyventi Šengeno erdvėje. Tačiau KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalyje numatyta sistema nereiškia, kad prašymas išduoti leidimą gyventi šalyje sistemingai atmetamas.

63. Antra, KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytas atvejis, kai ŠIS duotas įspėjimas neįsileisti trečiosios šalies piliečio.

64. Šioje nuostatoje įtvirtintas išankstinio konsultavimosi su įspėjimą davusia valstybe mechanizmas, jei prašoma valstybė, nepaisydama šio įspėjimo, vis dėlto ketina šiam asmeniui išduoti leidimą gyventi šalyje [30]. Šis mechanizmas turi leisti prašomai valstybei susipažinti su įspėjimą pagrindžiančiais motyvais ir imtis galimų priemonių savo viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui apsaugoti [31]. Esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama šioje byloje, kuriai taikomos Direktyvos 2003/86 nuostatos, pagal šį mechanizmą taip pat prašoma valstybė gali gauti informacijos, reikšmingos individualiai vertinant prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje. Prašoma valstybė savo ruožtu turi atsižvelgti į įspėjimą davusios valstybės interesus.

65. Be to, KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad priežastys, pagrindžiančios leidimo gyventi šalyje išdavimą trečiosios šalies piliečiui, dėl kurio paskelbtas įspėjimas, turi būti „svarbios“, nes Sąjungos teisės aktų leidėjas nurodo, kad „paprastai“ tai daroma „dėl humaniškų paskatų arba tarptautinių įsipareigojimų“ [32]. Vartodamas žodį „paprastai“ Sąjungos teisės aktų leidėjas siekia suteikti prašomai valstybei diskreciją dėl motyvų, kuriais ji gali remtis, pobūdžio. Lemiamą reikšmę turi tai, ar priežastis yra svarbi [33]. Savo 2006 m. lapkričio 6 d. rekomendacijoje [34] Komisija nurodė, kad „humaniškos paskatos“ apima, pavyzdžiui, situaciją, kai trečiosios šalies pilietis susiduria su sunkia ir staigia liga arba artimo giminaičio mirtimi, o su „tarptautiniais įsipareigojimais“ susijęs motyvas – kaip apimantis tarptautinės apsaugos prašytojo padėtį [35].

28 Sąlygos, susijusios su įspėjimais dėl trečiųjų šalių piliečiams nustatyto draudimo atvykti ar gyventi šalyje yra įtvirtintos 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1987/2006 dėl antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II) sukūrimo, veikimo ir naudojimo (OL L 381, 2006, p. 4, klaidų ištaisymas OL L 23, 2015, p. 19) 20–30 straipsniuose.

29 Pagal KŠSĮ 5 straipsnio 1 dalį „[u]žsieniečiai į susitariančiųjų šalių teritorijas gali atvykti ir ten būti ne ilgiau kaip tris mėnesius, jeigu: <…> d) jie nėra užsieniečiai, kurie pagal duotą perspėjimą yra neįsileistini“, o pagal KŠSĮ 15 straipsnį trumpalaikės vizos „gali būti išduodamos tik tam užsieniečiui, kuris atitinka 5 straipsnio 1 dalies <…> d [punkte] nustatytas atvykimo sąlygas“. Taip pat žr. Reglamento Nr. 2016/399 6 straipsnio 1 dalies d punktą ir 14 straipsnio 1 dalį.

30 2006 m. sausio 31 d. Sprendime *Komisija / Ispanija* (C-503/03, EU:C:2006:74) Teisingumo Teismas nusprendė, kad susitariančiųjų valstybių bendradarbiavimo principas yra Šengeno *acquis* pagrindas ir būtinas, kad veiktų integruota valdymo sistema, skirta užtikrinti aukštam ir vienodam išorės sienų kontrolės ir priežiūros lygiui greta laisvo sienų kirtimo Šengeno erdvėje (37 punktas).

31 Šiuo klausimu žr. KŠSĮ 93 ir 96 straipsnius.

32 Šios sąlygos nebėra Reglamento 2018/1861 27 straipsnyje, kuriuo pakeista KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalis, kaip nurodžiau šios išvados 6 išnašoje.

33 Kaip atsakymuose į rašytinius klausimus teisingai pažymėjo Komisija, KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos versija švedų kalba skiriasi, nes joje yra žodžių junginys „i särskilda fall“, kuris į prancūzų kalbą verčiamas žodžiais „cas particuliers“ [(konkretūs atvejai)] arba „cas justifiés“ [(pateisinami atvejai)]. Vis dėlto konstatuoju, kad daugumoje šios nuostatos kalbinių versijų vartojami tie patys žodžiai kaip ir minėtos nuostatos versijoje prancūzų kalba. Be kita ko, tai yra versijos ispanų („motivos serios“), vokiečių („gewichtiger Gründe“), anglų („substantive reasons“), italų („motivi seri“), nyderlandų („ernstige redenen“) arba taip pat suomių („painavista syistä“) kalbomis.

34 Rekomendacija, nustatanti bendrą „Praktinį sienos apsaugos pareigūnų vadovą (Šengeno vadovą)“ valstybių narių kompetentingoms institucijoms naudoti vykdant asmenų kontrolę prie sienų (C (2006) 5186 *final*).

35 Žr. šios rekomendacijos 6.2 ir 7.5 punktus.

66. Vis dėlto manau, kad sąvoka „svarbios priežastys“ turi būti aiškinama siaurai, kad būtų atsižvelgta tiek į įspėjimą davusios valstybės interesus, tiek į valstybių narių tikslus laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje. Iš tiesų valstybė, kuri priima sprendimą išsiųsti iš šalies ir nustato draudimą atvykti į Šengeno erdvę, veikia ne tik savo ir savo piliečių interesais, bet ir siekdama, kad laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje gyvenantys asmenys būtų saugūs. Leidimo gyventi šalyje išdavimas tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos šioje byloje, pagal KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalį nulemtų įspėjimo dėl A panaikinimą ŠIS. Primenu, jog šis asmuo jau judėjo Šengeno erdvėje ir naudojosi keliais vardais pagal suklastotus dokumentus tam, kad nesąžiningai įgytų teisę gyventi šalyje, ir jis siekė imtis tokių pačių veiksmų kitoje valstybėje narėje, pasinaudodamas kontrolės kertant vidaus sienas panaikinimu. Taigi manau, kad „svarbių priežasčių“ sąvoką būtina aiškinti siaurai, siekiant atsižvelgti į skirtingus interesus. Šiomis aplinkybėmis manau, kad „svarbios“ priežastys yra tos, kurios leidžia atitinkamam trečiosios šalies piliečiui pasinaudoti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) jam suteiktomis teisėmis, visų pirma teise į šeimos gyvenimo gerbimą (Chartijos 7 straipsnis) ir teisėmis, kurios leidžia užtikrinti vaiko teisių paisymą (Chartijos 24 straipsnis). Tačiau tai reiškia, kad prašoma valstybė turi patikrinti nurodyto šeimos ryšio autentiškumą, realumą, veiksmingumą ir, kaip savo atsakymuose į rašytinius klausimus pažymi Komisija, pasverti atitinkamo trečiosios šalies piliečio ir valstybių narių interesus.

67. Trečia, KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatyta, kad jei prašoma valstybė išduoda leidimą gyventi šalyje trečiosios šalies piliečiui, įspėjimą davusi valstybė privalo jį atšaukti. Tačiau ji išsaugo galimybę įtraukti šį trečiosios šalies pilietį į savo nacionalinį neįleidžiamų asmenų sąrašą.

68. Iš šio pažodinio KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalies aiškinimo matyti, kad šioje nuostatoje, kitaip nei minėtos konvencijos 5 ir 15 straipsniuose, nenustatytos teisinės sąlygos, kurias trečiosios šalies pilietis turi įvykdyti, kad galėtų atvykti į valstybės narės teritoriją ir joje gyventi ir tarp kurių yra asmens tapatybės nustatymas. KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalis grindžiama prielaida, kad šis trečiosios šalies pilietis neatitinka atvykimo į Šengeno erdvę ir gyvenimo joje sąlygas reglamentuojančių taisyklių, todėl duotas įspėjimas jo neįsileisti.

69. Iš jokių KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalies žodžių nematyti, kad valstybė narė neturi galimybės pratęsti leidimo gyventi šalyje, išduoto trečiosios šalies piliečiui šeimos susijungimo tikslu, vien dėl to, kad nėra tiksliai nustatyta jo tapatybė.

70. Sisteminis ir teleologinis šios nuostatos aiškinimas patvirtina šį aiškinimą.

71. Iš tiesų pagal KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalį siekiama užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp, pirma, vidaus sienų neturinčios erdvės, kaip antai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, saugumo reikalavimų ir, antra, valstybių narių diskrecijos, susijusios su jų migracijos politika. Valstybės narės naudojasi tam tikra veiksmų laisve, kiek tai susiję su leidimo gyventi šalyje išdavimu neteisėtai šalyje esančiam asmeniui, ir taip išsaugo trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo jų teritorijoje kontrolę. Kaip nusprendė Teisingumo Teismas, leidimų gyventi šalyje ilgiau nei 90 dienų išdavimas iš esmės reglamentuojamas valstybių narių nacionalinės teisės aktuose [36]. Taigi, taikant konsultavimosi procedūrą, pagal KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalį visų pirma siekiama apsaugoti kiekvienos susitariančiosios valstybės, t. y. įspėjimą davusios valstybės ir leidimą išdavusios valstybės, interesus ir prireikus apriboti leidimų gyventi šalyje išdavimą tik tais atvejais, kurie pagrįsti svarbia priežastimi.

72. Ši nuostata nėra nauja, nes lygiavertės nuostatos įtvirtintos ne tik ŠSK, bet ir Direktyvoje 2008/115.

36 2018 m. sausio 16 d. Sprendimas *E* (C-240/17, EU:C:2018:8, 41 punktas).

73. Pavyzdžiui, pagal ŠSK 5 straipsnio 4 dalies c punktą susitariančiosios valstybės gali leisti trečiosios šalies piliečiui, kuris neatitinka šios nuostatos 1 dalyje nustatytų atvykimo sąlygų, atvykti ne ilgesniam kaip 90 dienų laikotarpiui į jų teritoriją dėl humanitarinių motyvų, nacionalinių interesų arba tarptautinių įsipareigojimų. Jeigu ŠIS yra duotas įspėjimas neįsileisti šio trečiosios šalies piliečio, susitariančioji valstybė turi ne konsultuotis su kitomis valstybėmis narėmis, o jas informuoti.

74. Taip pat pagal Direktyvos 2008/115 6 straipsnio 4 dalį, siejamą su šios direktyvos 11 straipsnio 4 dalimi, valstybei narei leidžiama bet kuriuo metu suteikti neteisėtai jos teritorijoje esančiam trečiosios šalies piliečiui teisę ar leidimą gyventi šalyje dėl asmeninių, humanitarinių ar kitokių priežasčių, net jeigu kita valstybė narė yra priėmusi sprendimą uždrausti šiam asmeniui atvykti į šalį. Šiomis aplinkybėmis Sąjungos teisės aktų leidėjas Direktyvos 2008/115 11 straipsnio 4 dalyje nustatė išankstinio konsultavimosi procedūrą, kaip numatyta KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalyje.

75. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją susitariančiajai valstybei nedraudžiama išduoti leidimo gyventi šalyje trečiosios šalies piliečiui, kuris prašo šio leidimo, būdamas šios valstybės teritorijoje, net jei šis trečiosios šalies pilietis negali pateikti įtikinamų savo tapatybės įrodymų ir ŠIS yra duotas įspėjimas jo neįsileisti, jeigu prieš išduodant leidimą buvo konsultuojamasi su įspėjimą davusia susitariančiąja valstybe ir jis yra pagrįstas svarbia priežastimi.

76. Vis dėlto šią išvadą reikia patikslinti.

77. Iš tiesų KŠSĮ 25 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos taikytinos neatsižvelgiant į tai, pirma, ar leidimas gyventi šalyje išduodamas humanitariniais tikslais, dėl šeimos susijungimo arba dėl kitų priežasčių, ir, antra, ar prašymas pateiktas valstybės narės institucijoms, ar susitariančiosios valstybės institucijoms. Todėl šis straipsnis neapima sąlygų, kurias Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai išvardijo Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalyje tam atvejui, kai prašymas išduoti leidimą gyventi šalyje pateikiamas valstybėje narėje šeimos susijungimo tikslu. Todėl dėl mano pirminėse pastabose jau išdėstytų priežasčių reikia išnagrinėti numatytas nuostatas atsižvelgiant į šią direktyvą.

3. Reikalavimai dėl tapatybės įrodymo pagal Direktyvą 2003/86

78. Savo nagrinėjimą pradėsiu nuo Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalies teksto analizės. Kadangi šioje nuostatoje tik reikalaujama pateikti globėjo šeimos narių kelionės dokumentų patvirtintas kopijas, tačiau nenurodytos šių dokumentų nepateikimo pasekmės, išnagrinėsiu teisės aktų, kuriuose yra ši nuostata, kontekstą ir tikslus. Taip pat atsižvelgsiu į griežtas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytas ribas, susijusias su valstybių narių diskrecijos įgyvendinimu. Iš tiesų iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad valstybės narės teisės aktais, įgyvendinančiais šios direktyvos nuostatas, turi būti paisoma tiek minėtos direktyvos tikslų ir veiksmingumo, tiek Chartijoje garantuojamų pagrindinių teisių ir proporcingumo principo, ir nesudaroma kliūčių nagrinėti prašymą dėl šeimos susijungimo atsižvelgiant į asmeninę situaciją [37].

37 Pagal analogiją žr. 2019 m. gruodžio 12 d. Sprendimą *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Šeimos susijungimas – Pabėgėlio sesuo)* (C-519/18, EU:C:2019:1070, 62–67 punktai), iš kurio motyvų aiškiai matyti ši analizės schema.

a) Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalies teksto analizė

79. Pirma, kaip tai buvo priminta šios išvados pirmesniame punkte, Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta, kad prie prašymo išduoti leidimą gyventi šalyje siekiant pasinaudoti teise į šeimos susijungimą turi būti pridėtos globėjo šeimos narių kelionės dokumentų patvirtintos kopijos [38].

80. Kelionės dokumentai, į kuriuos gali būti įklijuota viza, skirti ne tik nustatyti trečiosios šalies piliečio tapatybei ir pilietybei, bet ir atitinkamu atveju patvirtinti, kad jis teisėtai kirto valstybės narės sienas arba Šengeno erdvės išorės sienas. Taigi tai nėra paprastas administracinis formalumas, kaip antai numatytas Direktyvos 2004/38 4 straipsnio 1 dalyje. Iš tiesų pastarąja nuostata, pagal kurią reikalaujama pateikti galiojančius asmens tapatybės kortelę arba pasą, tesiekiama leisti atitinkamam asmeniui įrodyti savo, kaip Sąjungos piliečio, statusą, kad jis galėtų įgyvendinti savo teisę laisvai judėti, o kompetentingai nacionalinei institucijai – konstatuoti tiesiogiai iš šio statuso kylančią teisę.

81. Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje numatyta pareiga pateikti kelionės dokumentą siekiama kelių tikslų.

82. Šios pareigos įvykdymas visų pirma leidžia nustatyti trečiosios šalies piliečio tapatybę ir pilietybę.

83. Iš tiesų tapatybės įrodymas, dėl kurio kyla klausimų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, yra neatsiejamas nuo šeimos ryšio, kuriuo grindžiama teisė į šeimos susijungimą, buvimo įrodymo. 2002 m. liepos 25 d. Sprendime *MRAX* [39] Teisingumo Teismas nusprendė, kad „jei suinteresuotasis asmuo nepateikia galiojančio asmens tapatybės dokumento arba paso, t. y. dokumentų, kurie leidžia jų turėtojui įrodyti savo tapatybę ir pilietybę <…>, jis iš esmės negali tinkamai įrodyti savo tapatybės ir kartu šeiminių ryšių“ [40].

84. Pareigos pateikti kelionės dokumentą įvykdymas leidžia patvirtinti, atsižvelgiant į konkretų atvejį, kad valstybės narės arba Šengeno erdvės išorės sienos kirstos teisėtai. Ypatingu Šengeno erdvės atveju tai yra būtina priemonė kontroliuojant atvykimą ir migracijos srautus teritorijoje be vidaus sienų, kurioje turi būti užtikrintas laisvas asmenų judėjimas ir kartu apribota nelegalios imigracijos rizika. Taigi šio įpareigojimo taikymas leidžia atmesti trečiųjų šalių piliečių, kurie bando pasinaudoti šeimos susijungimo procedūra siekdami nesąžiningai pagrįsti įvažiavimą į valstybę narę ir gyvenimą joje, prašymus.

85. Galiausiai ši pareiga leidžia patvirtinti dokumentinius įrodymus, pateiktus siekiant ne tik įrodyti šeimos ryšius, bet ir laikytis kitų sąlygų, taikomų teisės į šeimos susijungimą įgyvendinimui. Šios sąlygos nurodytos, be kita ko, Direktyvos 2003/86 7 straipsnyje. Pagal šią nuostatą atitinkama valstybė narė gali reikalauti, kad asmuo, prašantis šeimos susijungimo, pateiktų įrodymų, jog globėjas turi būstą, sveikatos draudimą arba net lėšų savo poreikiams patenkinti. Kad šis reikalavimas būtų įvykdytas, šis asmuo turi pateikti vardinius dokumentus, kaip antai nuomos sutartį, sveikatos draudimo sertifikatą, darbo sutartį, darbo užmokesčio lapelius ir visus kitus dokumentus, kuriuos leidžia patvirtinti pasas [41].

38 Pareiga pateikti kelionės dokumentą taip pat yra reikalavimas, nustatytas pagal kartu taikomas KŠSĮ 5 straipsnio 1 dalies a ir b punktų nuostatas, susijusias su asmenų kontrole prie išorės sienų, pagal ŠSK 5 straipsnio 1 dalį, skirtą apsigyvenimui šalyje ne ilgiau kaip tris mėnesius, ir pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) (OL L 243, 2009, p. 1, klaidų ištaisymas OL L 154, 2013, p. 10, OL L 284, 2018, p. 38), 12 straipsnį.

39 C-459/99, EU:C:2002:461.

40 Šio sprendimo 58 punktas ir nurodyta jurisprudencija.

41 2014 m. balandžio 3 d. Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą taikymo gairių (COM(2014) 210 *final*) (toliau – Direktyvos 2003/86 taikymo gairės) 4.2–4.4 punktai.

86. Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintas reikalavimas suponuoja, kad kelionės dokumentai turi būti galiojantys, patikimi ir autentiški, kad būtų išvengta apgaule ar piktnaudžiavimu grindžiamų prašymų. Be to, jis reiškia, kad valstybė narė, kuriai pateiktas prašymas, šiuos dokumentus pripažįsta galiojančiais. Kelionės dokumentų galiojimo pripažinimas priklauso tik valstybių narių kompetencijai. Komisija pateikia šių dokumentų, kuriuos pripažįsta valstybės narės ir susitariančiosios valstybės, sąrašą, remdamasi informacija, surinkta bendradarbiaujant Šengeno erdvėje [42]. Šiuo metu iš šio sąrašo matyti, kad, kiek tai susiję su Gambijoje išduotais kelionės dokumentais, Švedija pripažįsta galiojančiais pasą (įprastą, diplomatinį ir tarnybinį) ir kelionės dokumentus, išduotus pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytą Konvenciją dėl pabėgėlių statuso [43].

87. Antra, man atrodo, kad galiojančio kelionės dokumento pateikimo gali būti reikalaujama tiek paduodant pirmąjį prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje, tiek paduodant prašymą pratęsti šio leidimo galiojimą. Iš tiesų Sąjungos teisės aktų leidėjas nenustato jokių skirtingų tapatybės įrodinėjimo reikalavimų atsižvelgiant į tai, ar prašymas pateikiamas, kai šeimos narys gyvena už valstybės narės, kurioje gyvena globėjas, teritorijos ribų (Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje numatytas atvejis), ar jau yra šioje teritorijoje (šios direktyvos 5 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje numatytas atvejis). Be to, minėtos direktyvos 16 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad valstybėms narėms leidžiama atlikti konkrečius patikrinimus, kai yra pagrįstų įtarimų dėl sukčiavimo, net jeigu pateikiamas prašymas pratęsti leidimą gyventi šalyje.

88. Trečia, pažymiu, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nenumato taisyklės, pagal kurią prie prašymo išduoti leidimą gyventi šalyje turi būti pridėtos patvirtintos kelionės dokumentų kopijos, sušvelninimo ar išimčių. Jis taip pat nenumato pasekmių, kurias valstybė narė turi numatyti šių dokumentų nebuvimo atveju. Direktyvoje 2003/86 nepatikslinta, ar toks nebuvimas gali būti pakankamas pagrindas atmesti prašymą.

89. Tapatybės įrodinėjimo taisyklės aiškiai skiriasi nuo specialių nuostatų, susijusių su šeimos ryšių įrodymais. Šie įrodymai numatyti Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalies antroje ir trečioje pastraipose. Šioje nuostatoje patikslinta, kad, nepateikus dokumentinių šeimos santykių įrodymų, valstybės narės gali imtis papildomų tyrimo priemonių, pavyzdžiui, apklausti globėją ir jo šeimos narius. Tačiau ši galimybė imtis papildomų tyrimo priemonių yra numatyta tik tuo atveju, kai „siek[iama] gauti įrodymų, jog šeimos santykiai egzistuoja“. Sąjungos teisės aktų leidėjas nenumato panašių nuostatų tuo atveju, kai šeimos narys nepateikia reikalaujamų kelionės dokumentų.

90. Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta trečiųjų šalių piliečių tapatybės įrodymo tvarka taip pat skiriasi nuo šios direktyvos 11 straipsnio 2 dalyje nustatytos specialios tvarkos, taikomos asmenims, kurie turi pabėgėlio statusą. Iš tiesų šioje nuostatoje numatyta, kad „[pabėgėlio pateiktą] [p]rašymą atmetantis sprendimas negali būti grindžiamas tik tuo, kad trūksta [oficialių] dokumentinių [šeimos santykių] įrodymų“ ir kad „valstybės narės atsižvelgia į kitus tokių santykių buvimo įrodymus“. Tačiau konstatuoju, kad minėtos direktyvos 5 straipsnio 2 dalyje numatytoje bendroje sistemoje Sąjungos teisės aktų leidėjas nenumato panašių nuostatų ir nepatikslina, ar sprendimas atmesti trečiosios šalies piliečio, kaip antai A, prašymą gali būti grindžiamas tik reikalaujamų kelionės dokumentų nebuvimu.

42 Žr. 2020 m. balandžio 30 d. sudarytą sąrašą „Trečiųjų šalių ir teritorinių vienetų išduoti kelionės dokumentai (I dalis)“, prieinamą šiuo interneto adresu: https://www.consilium.europa.eu/prado/fr/prado-recognised-documents.html. Šis bendradarbiavimas įtvirtintas 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1105/2011/ES dėl kelionės dokumentų, kurių turėtojui suteikiama teisė kirsti išorės sienas ir į kuriuos gali būti įklijuojama viza, sąrašo ir dėl šio sąrašo sudarymo mechanizmo sukūrimo (OL L 287, 2011, p. 9). Taip pat žr. 1998 m. gruodžio 16 d. Vykdomojo komiteto sprendimą dėl Dokumentų, į kuriuos gali būti įklijuojama viza, vadovo parengimo (SCH/Com-ex (98) 56) (OL L 239, 2000, p. 207).

43 *Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, Nr. 2545 (1954).

91. Taigi man atrodo, kad, atsižvelgiant į šį pažodinį Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalies aiškinimą, valstybė narė, išduodama leidimą gyventi šalyje, gali reikalauti, kad atitinkamas šeimos narys jos prašymu pridėtų kelionės dokumentus, kurie leidžia nustatyti jo tapatybę bei pilietybę ir prireikus – kurių pagrindu jam buvo leista kirsti Šengeno erdvės išorės sienas.

92. Vis dėlto, kadangi Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalyje nėra jokios nuorodos dėl pasekmių, kurias valstybė narė gali nustatyti kelionės dokumentų, įrodančių atitinkamo šeimos nario tapatybę ir pilietybę, nebuvimo atveju, manau, kad būtina atlikti sisteminę ir teleologinę Direktyvos 2003/86 analizę, siekiant įvertinti, ar ir kiek šis klausimas priskirtinas valstybių narių diskrecijai.

b) Direktyvos 2003/86 sisteminė analizė

93. Tuo atveju, kai šeimos narys negali įrodyti savo tapatybės, pateikdamas valstybės narės reikalaujamą kelionės dokumentą, man atrodo, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 2003/86 struktūrą, ši valstybė narė negali vien dėl šios priežasties atmesti prašymo išduoti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu, ypač kai kalbama apie prašymą pratęsti šį leidimą, prieš tai neatlikusi individualaus šio prašymo vertinimo.

94. Šis reikalavimas įtvirtintas Direktyvos 2003/86 17 straipsnyje, kuriame nurodyti atvejai, kai valstybė narė ketina atmesti prašymą, panaikinti ar atsisakyti atnaujinti leidimą gyventi šalyje arba išsiųsti iš šalies globėją ar jo šeimos narius. Teisingumo Teismo teigimu, pareiga atlikti individualų vertinimą – tai procedūrinis reikalavimas, kuris taikomas vertinant šeimos ryšių buvimą patvirtinančių įrodymų įrodomąją galią [44].

95. Tokiais pat argumentais turi būti vadovaujamasi nagrinėjant dokumentus, pateiktus siekiant įrodyti prašymą susijungti su šeima pateikusio asmens tapatybę.

96. Iš tiesų, pirma, Direktyvos 2003/86 17 straipsnis suformuluotas bendrai, todėl jame nenurodyti motyvai, kuriais grindžiamas sprendimas atmesti prašymą, panaikinti leidimą gyventi šalyje arba jo nepratęsti.

97. Taip pat pažymiu, jog šios direktyvos 16 straipsnio 2 dalies a punkte ir 4 dalyje numatyta, kad valstybėms narėms leidžiama atmesti prašymą atvykti ir gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu arba panaikinti ar atsisakyti pratęsti šeimos nario leidimą gyventi šalyje, jeigu atlikus konkrečius patikrinimus, kuriuos joms leidžiama atlikti kilus įtarimams, nustatoma, kad išduodant leidimą gyventi šalyje buvo naudojami netikri ar suklastoti dokumentai. Mano nuomone, tai apima tiek kelionės dokumentus, tiek dokumentus, įrodančius šeimos ryšius, kaip antai santuokos liudijimus arba gimimo liudijimus. Tam, kad kompetentinga nacionalinė institucija pateiktų tokį įrodymą, reikia, kad sutaptų visi faktai ir aplinkybės, kaip antai pateikto dokumento suklastojimas, žmogaus asmenybė arba net jo praeitis ir gauta informacija, o tai akivaizdžiai priskirtina individualiam prašymo vertinimui [45].

98. Galiausiai toks aiškinimas išplaukia ir iš Direktyvos 2003/86 taikymo gairių 5.1 punkto. Šiose gairėse pažymėta, kad „[j]ei galimybė susipažinti su kelionės dokumentais <…> yra ypač sudėtinga ar pavojinga ir dėl to gali kilti neproporcinga rizika ar praktinė kliūtis veiksmingai pasinaudoti teise į šeimos susijungimą, valstybės narės skatinamos atsižvelgti į konkretaus atvejo ypatumus ir į padėtį kilmės šalyje. Išimtiniais atvejais, pavyzdžiui, kai valstybėje yra sudėtinga situacija arba kyla didelė

44 2019 m. kovo 13 d. Sprendimas *E.* (C-635/17, EU:C:2019:192, 63 punktas). Taip pat žr. Direktyvos 2003/86 taikymo gairių 3.2. punktą.

45 Pagal analogiją žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *McCarthy ir kt.* (C-202/13, EU:C:2014:2450) dėl Direktyvos 2004/38 35 straipsnio, pagal kurį valstybės narės gali atsisakyti, nutraukti ar panaikinti bet kokią pagal šią direktyvą suteiktą teisę, jeigu ja piktnaudžiaujama ar sukčiaujama, išaiškinimo. Šio sprendimo 52 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad šiuo pagrindu priimtos nuostatos „turi būti pagrįstos individualiu atskiro atvejo nagrinėjimu“.

rizika, susijusi su vidaus saugumu, valstybės narės skatinamos priimti Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto (TRKK) parengtus nepaprastosios kelionės dokumentus, išduoti leidimus atvykti į nacionalinę teritoriją arba suteikti šeimos nariams galimybę gauti vizą jiems atvykus į nacionalinę teritoriją“.

99. Visos šios nuostatos parodo bendradarbiavimą, kuris turi vykti tarp atitinkamo šeimos nario ir kompetentingos nacionalinės institucijos nagrinėjant prašymą dėl šeimos susijungimo, ypač kai šis prašymas pateikiamas be reikalaujamų dokumentų [46].

100. Remiantis suformuota jurisprudencija individualus vertinimas reiškia, kad kompetentinga nacionalinė institucija konkrečiai išnagrinėja atitinkamo šeimos nario situaciją, išsamiai įvertina visus reikšmingus veiksnius, susijusius su jo prašymu, ir visapusiškai bei pagrįstai atsižvelgia į visus svarbius interesus, prieš priimdama sprendimą dėl minėto prašymo [47]. Pavyzdžiui, 2010 m. kovo 4 d. Sprendime *Chakroun* [48] Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Direktyvos 2003/86 17 straipsnį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta minimali pajamų suma, kurios nepasiekus nesuteikiama teisė susijungti šeimai, nes prašymas dėl šeimos susijungimo atmetamas, neatsižvelgiant „į kiekvieno prašymą pateikusio asmens konkrečią situaciją“ [49].

101. Manau, kad tuo atveju, kai pateikiamas prašymas pratęsti leidimą gyventi šalyje ir šio prašymo atmetimas reikštų šeimos gyvenimo nutraukimą, būtina, kad valstybė narė atsižvelgtų į konkrečias priežastis, dėl kurių trečiosios šalies piliečiui nepavyksta pateikti reikalaujamo kelionės dokumento, taip pat į šio asmens bendradarbiavimą ir sąžiningumą. Iš tiesų negalima atmesti galimybės, kad, pavyzdžiui, šis trečiosios šalies pilietis negali pateikti galiojančio kelionės dokumento, nes jis pasibaigė per tą laikotarpį, kurį apėmė pirmasis leidimas gyventi šalyje.

102. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes ir, išskyrus situacijas, kai yra visiškai aišku, jog trečiosios šalies pilietis akivaizdžiai nevykdo savo bendradarbiavimo pareigos arba pateikia prašymą sukčiaudamas, manau, jog siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi Direktyvos 2003/86 tikslų, valstybė narė negali atmesti prašymo dėl šeimos susijungimo vien dėl to, kad šeimos narys nepateikia reikalaujamo kelionės dokumento, prieš tai neatlikusi individualaus situacijos vertinimo.

c) Direktyvos 2003/86 teleologinė analizė

103. Direktyvos 2003/86 tikslas – palengvinti šeimos susijungimą, leidžiant suteikti iš šios direktyvos išplaukiantį statusą asmenims, kurie iš tikrųjų atitinka šio statuso įgijimo sąlygas [50].

104. Nustatant trečiosios šalies piliečio pareigą pateikti kelionės dokumentą akivaizdžiai prisidedama prie šio tikslo. Primenu, kad šios pareigos įvykdymas leidžia nustatyti šio asmens tapatybę ir pilietybę, taip pat patvirtinti dokumentinius įrodymus, pateiktus siekiant įrodyti ne tik šeimos ryšius, bet ir kitas sąlygas, kurių reikalaujama teisės į šeimos susijungimą įgyvendinimui. Primenu, kad atitinkamu atveju minėtos pareigos įvykdymas taip pat leidžia patvirtinti teisėtą Šengeno erdvės išorės sienų kirtimą.

46 Atsakydama į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus Švedijos vyriausybė pažymėjo, kad pagal 2017 m. rugsėjo 28 d. *förvaltningslagen* (Administracinio valdymo įstatymas) (SFS 2017, Nr. 900) 23 straipsnio 1 ir 3 dalis kompetentinga nacionalinė valdžios institucija turi veikti rūpestingai, suteikdama prašytojui galimybę patikslinti ir papildyti savo prašymą taip, kad ji, remdamasi visa reikšminga informacija, galėtų priimti teisingą sprendimą dėl prašymo esmės.

47 Šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 13 d. Sprendimą *E.* (C-635/17, EU:C:2019:192, 59 punktas ir nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. Direktyvos 2003/86 taikymo gairių 6.1.2. ir 7.4. punktus.

48 C-578/08, EU:C:2010:117.

49 Šio sprendimo 48 punktas. Tuo pačiu klausimu žr. Direktyvos 2003/86 taikymo gairių 6.1 punktą, kuriame Komisija nurodo, kad nė vienas atskirai vertinamas elementas negali automatiškai lemti sprendimo.

50 Žr. 2019 m. gruodžio 12 d. Sprendimą *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Šeimos susijungimas – Pabėgėlio sesuo)* (C-519/18, EU:C:2019:1070, 42 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

105. Vis dėlto iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad leidimas šeimai susijungti yra bendra taisyklė [51]. Siekdama užtikrinti šį tikslą ir išvengti pavojaus, kad šeimos narys nepagrįstai negalės pasinaudoti šia galimybe, valstybė narė negali atmesti prašymo dėl šeimos susijungimo vien dėl to, kad prie jo nėra pridėta reikalaujamo kelionės dokumento, prieš tai neatlikusi individualaus situacijos vertinimo.

106. Toks Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalies nuostatų aiškinimas leidžia užtikrinti tiek Chartijoje garantuojamų pagrindinių teisių, tiek proporcingumo principo, kurio privalo laikytis valstybės narės, paisymą.

d) Pagrindinių teisių ir proporcingumo principo laikymasis

107. Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad įgyvendindamos Direktyvoje 2003/86 numatytas nuostatas valstybės narės turi naudotis savo diskrecija, paisydamos Chartijoje įtvirtintų pagrindinių teisių [52]. Pagal šios direktyvos 2 konstatuojamąją dalį jos nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos atsižvelgiant, be kita ko, į Chartijos 7 straipsnį, kuriame pripažįstama teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, ir Chartijos 24 straipsnio 2 ir 3 dalis, pagal kurias reikalaujama pirmiausia atsižvelgti į vaiko interesus ir būtinybę vaikui reguliariai palaikyti asmeninius santykius su abiem tėvais [53].

108. Be to, Teisingumo Teismas reikalauja, kad naudodamosi savo diskrecija dėl Direktyvos 2003/86 perkėlimo valstybės narės laikytųsi proporcingumo principo, kuris yra bendrasis Sąjungos teisės principas [54]. Sąlygos, taikomos prašymų dėl šeimos susijungimo pateikimui ir nagrinėjimui, taip pat valstybių narių patvirtintos kontrolės priemonės turi būti proporcingos. Iš tiesų, nors kova su sukčiavimu – tai teisėtas tikslas, pateisinantis kontrolės priemonių taikymą, šios priemonės turi būti tinkamos šiam tikslui pasiekti ir neviršyti to, kas būtina jam įgyvendinti, taip pat dėl jų teisė į šeimos susijungimą neturi tapti neveiksminga.

109. Vis dėlto man atrodo, kad šių principų paisymas, kaip ir Direktyvos 2003/86 17 straipsnyje nustatytų pareigų laikymasis, reikalauja atskirti toliau nurodytus atvejus.

110. Pirmasis atvejis – kai trečiosios šalies pilietis akivaizdžiai nevykdo savo bendradarbiavimo pareigos, nepateikdamas nė vieno reikalaujamo kelionės dokumento ar jokio kito dokumento, galinčio patvirtinti jo tapatybę ir pilietybę. Įrodinėjimo našta tenka globėjui ar atitinkamam šeimos nariui. Tik jis inicijuoja procedūrą, kad pasinaudotų teise, ir tik jis turi dokumentus, galinčius patvirtinti jo tapatybę. Mano nuomone, tokiu atveju, kai trečiosios šalies pilietis visiškai nesistengia, kad jo prašymas būtų pateiktas tinkamai, ir šis prašymas yra akivaizdžiai neišsamus, niekas nedraudžia kompetentingai nacionalinei valdžios institucijai iš karto jį atmesti, remiantis Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalimi.

111. Antrasis atvejis – kai, atsižvelgiant į kompetentingos nacionalinės institucijos turimą objektyvią informaciją, aiškiai matyti, jog prašymas pateiktas sukčiaujant arba piktnaudžiaujant. Tokiu atveju atlikusi individualų prašymo vertinimą, kurio reikalaujama pagal Direktyvos 2003/86 17 straipsnį, ši institucija gali pagrįstai atmesti šį prašymą pagal šios direktyvos 16 straipsnio 2 dalies a punktą.

51 Šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimą *O ir kt.* (C-356/11 ir C-357/11, EU:C:2012:776, 74 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

52 Primenu, kad pagal Chartijos 51 straipsnį įgyvendindamos Sąjungos teisę valstybės narės turi gerbti joje įtvirtintas teises ir laikytis joje įtvirtintų principų, o tai apima priemones, priimtas naudojantis diskrecija, kurią jos turi, kai perkelia direktyvą į nacionalinę teisę. Dėl diskrecijos, kurią turi valstybės narės, kai įgyvendina Direktyvos 2003/86 10 straipsnio 2 dalį, žr. 2019 m. gruodžio 12 d. Sprendimą *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Šeimos susijungimas – Pabėgėlio sesuo)* (C-519/18, EU:C:2019:1070, 64 ir 65 punktai ir nurodyta jurisprudencija).

53 Šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 13 d. Sprendimą *E.* (C-635/17, EU:C:2019:192, 56 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

54 2019 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *E.P. (Grėsmė viešajai tvarkai)* (C-380/18, EU:C:2019:1071, 47 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

112. Galiausiai trečiasis atvejis – kai trečiosios šalies pilietis nepateikia kelionės dokumento, kaip antai galiojančio paso, kurio valstybė narė reikalauja, kad būtų nustatyta jo tapatybė, tačiau vykdo jam tenkančią bendradarbiavimo pareigą, aiškiai patvirtindamas savo tapatybę ir pilietybę bet kokiomis kitomis tinkamomis priemonėmis.

113. Tiesa, šiuo atveju kelionės dokumentų pateikimas nėra vien administracinis formalumas. Primenu, kad šios pareigos apimtis nepanaši į Direktyvoje 2004/38 numatytą pareigą, susijusią su Sąjungos piliečiui, norinčiam gyventi kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietis jis yra, nustatytu reikalavimu turėti galiojančius asmens tapatybės kortelę ar pasą. Pirmoji pareiga susijusi su leidimo gyventi šalyje suteikimu trečiosios šalies piliečiui, kuris prašo leisti netiesiogiai pasinaudoti Sąjungos teisės nuostatomis, o antroji – su teisės gyventi valstybėje narėje suteikimu, kai ši teisė tiesiogiai kyla iš Sąjungos piliečio statuso. Dėl šios priežasties nemanau, kad 2005 m. vasario 17 d. Sprendime *Oulane*[55] Teisingumo Teismo nustatyti principai dėl valstybių narių piliečių teisės gyventi Sąjungoje, kiek tai susiję su įsisteigimu ir paslaugų teikimu, taikytini trečiosios šalies piliečio šeimos nariui. Primenu, kad tame sprendime, kuris buvo priimtas dėl Direktyvos 73/148/EEB[56], panaikintos ir pakeistos Direktyva 2004/38, išaiškinimo, Teisingumo Teismas nusprendė, kad priimančioji valstybė narė, nepažeisdama proporcingumo principo, negali ginčyti kitos valstybės narės piliečio teisės gyventi šalyje vien dėl to, kad jis nepateikė galiojančių asmens tapatybės kortelės arba paso, jeigu jis vis dėlto gali nedviprasmiškai įrodyti savo pilietybę kitais būdais[57].

114. Atvejai, kai taikoma Direktyva 2004/38, ir atvejai, kai taikoma Direktyva 2003/86, nėra panašūs. Tačiau tam tikrais atvejais, kai kalbama apie trečiųjų šalių piliečius, taip pat gali prireikti sušvelninti įrodinėjimo pareigą. Taigi kompetentinga nacionalinė institucija, atlikusi individualų vertinimą, turi konstatuoti tokio atvejo buvimą.

115. Iš tiesų, priešingai nei pirmais dviem nurodytais atvejais (akivaizdus bendradarbiavimo pareigos pažeidimas ir sukčiaujant arba piktnaudžiaujant pateiktas prašymas), kompetentingos nacionalinės institucijos atsisakymas, kai ji neatsižvelgė nei į priežastis, pateisinančias reikalaujamų kelionės dokumentų nebuvimą, nei į atitinkamo asmens bendradarbiavimą siekiant įrodyti savo tapatybę, gali pažeisti šios išvados 107 punkte nurodytas pagrindines teises ir proporcingumo principą. Be to, kalbant apie prašymą pratęsti leidimą gyventi šalyje, kai trečiosios šalies pilietis negali pateikti kelionės dokumentų, pažymėtina, kad dėl tokio atsisakymo tenkinti šio asmens prašymą šeimos gyvenimas būtų nutrauktas, todėl galėtų būti neproporcingai pažeista Chartijos 7 straipsnyje įtvirtinta teisė.

116. Pažymiu, kad Teisingumo Teismas laikėsi šio požiūrio 2002 m. liepos 25 d. Sprendime *MRAX*[58], susijusiame su trečiosios šalies piliečio, valstybės narės piliečio sutuoktinio, teise gyventi šalyje. Jis pripažino, kad, turint omenyje, kokią didelę reikšmę Sąjungos teisės aktų leidėjas suteikia šeimos gyvenimo apsaugai[59], nepažeisdama proporcingumo principo valstybė narė negali grąžinti prie sienos santuoką su valstybės narės piliečiu sudariusio trečiosios šalies piliečio, kai šis bando atvykti į valstybės

55 C-215/03, EU:C:2005:95. Taip pat žr. 2007 m. sausio 9 d. Sprendimą *Jia* (C-1/05, EU:C:2007:1, 41 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

56 1973 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva dėl valstybių narių piliečių judėjimo ir gyvenimo Bendrijoje apribojimų, susijusių su įsisteigimu ir paslaugų teikimu, panaikinimo (OL L 172, 1973, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 167).

57 2005 m. vasario 17 d. Sprendime *Oulane* (C-215/03, EU:C:2005:95) Teisingumo Teismas nusprendė, jog tai, kad toks įrodymas visais atvejais įmanomas tik pateikiant galiojančius asmens tapatybės kortelę arba pasą, yra neproporcinga ir atsižvelgiant į šia direktyva siekiamus tikslus. Teisingumo Teismas iš esmės laiko, jog galiojančių asmens tapatybės kortelės arba paso pateikimas siekiant įrodyti, kad asmuo yra Sąjungos pilietis, yra administracinis formalumas, kurio vienintelis tikslas – leisti nacionalinėms valdžios institucijoms konstatuoti teisę, tiesiogiai kylančią iš asmens statuso (24 punktas). Tačiau jis mano, kad tapatybė ir pilietybė gali būti įrodytos kitais būdais ir kad, nepatikslinus leistinų įrodymų, reikia daryti išvadą, kad tokie įrodymai gali būti pateikti bet kokiomis tinkamomis priemonėmis (53 punktas).

58 C-459/99, EU:C:2002:461.

59 Šio sprendimo 53 punktas.

narės teritoriją be galiojančio asmens tapatybę patvirtinančio dokumento ar paso arba atitinkamu atveju – vizos, jei toks asmuo gali pateikti tapatybės bei santuokinių ryšių įrodymų ir jei nėra duomenų, kad jis kelia grėsmę viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar sveikatai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 68/360/EEB [60] 10 straipsnį ir Direktyvos 73/148 8 straipsnį [61].

117. Galiausiai primenu, kad 2014 m. gruodžio 18 d. Sprendime *McCarthy ir kt.* [62] Teisingumo Teismas nusprendė, jog aplinkybė, kad valstybė narė susiduria su daug atvejų, kai trečiųjų šalių piliečiai piktnaudžiauja teise arba sukčiauja, negali pateisinti priemonių, kurios pagrįstos bendrosios prevencijos sumetimais visiškai neatsižvelgiant į konkretų paties atitinkamo asmens elgesį, nustatymo [63].

118. Atsižvelgiant į visus šiuos argumentus, mano nuomone, Direktyvos 2003/86 5 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais reikalaujama, kad nagrinėjant prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu atitinkamas šeimos narys tiksliai įrodytų savo tapatybę, pridėdamas patvirtintą paso, galiojančio leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpiu, kopiją.

119. Vis dėlto, jei atitinkamam šeimos nariui nepavyksta pateikti šio dokumento, kompetentinga nacionalinė institucija negali atmesti prašymo vien dėl šios priežasties, prieš tai neatlikusi individualaus vertinimo, kurio metu ji visų pirma privalo atsižvelgti į priežastis, dėl kurių šeimos narys negali pateikti minėtų dokumentų, ir į šio asmens bendradarbiavimą siekiant aiškiai nustatyti jo tapatybę bet kuriuo kitu tinkamu būdu.

120. Šia išvada atsakoma į antrąjį ir trečiąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus.

V. Išvada

121. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen* (Malmės administracinis teismas, nagrinėjantis bylas imigracijos srityje, Švedija) prejudicinius klausimus:

1. 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašytos ir 1995 m. kovo 26 d. įsigaliojusios Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo, iš dalies pakeistos 2010 m. kovo 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 265/2010, 25 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją susitariančiajai valstybei nedraudžiama išduoti leidimo gyventi šalyje trečiosios šalies piliečiui, kuris prašo šio leidimo, būdamas šios valstybės teritorijoje, nors šis trečiosios šalies pilietis negali tiksliai įrodyti savo tapatybės ir Šengeno informacinėje sistemoje yra duotas įspėjimas jo neįsileisti, jeigu prieš išduodant leidimą buvo konsultuojamasi su jį davusia susitariančiąja valstybe ir jis yra pagrįstas svarbia priežastimi.

60 1968 m. spalio 15 d. Tarybos direktyva dėl valstybių narių darbuotojų bei jų šeimų judėjimo ir teisės apsigyventi Bendrijoje apribojimų panaikinimo (OL L 257, 1968, p. 13; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 27).

61 Minėto sprendimo 62 punktas.

62 C-202/13, EU:C:2014:2450.

63 Šio sprendimo 55 punktas dėl Direktyvos 2004/38 35 straipsnio, susijusio su piktnaudžiavimu teise, aiškinimo.

2. 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyvos 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą 5 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais reikalaujama, kad nagrinėjant prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu atitinkamas šeimos narys tiksliai įrodytų savo tapatybę, pridėdamas patvirtintą paso, galiojančio leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpiu, kopiją.

   Vis dėlto, jei atitinkamam šeimos nariui nepavyksta prie savo prašymo pridėti reikalaujamo kelionės dokumento, kompetentinga nacionalinė institucija negali atmesti prašymo vien dėl šios priežasties, prieš tai neatlikusi individualaus vertinimo, kurio metu ji visų pirma privalo atsižvelgti į priežastis, dėl kurių šeimos narys negali pateikti minėtų dokumentų, ir į šio asmens bendradarbiavimą siekiant tiksliai nustatyti jo tapatybę bet kuriuo kitu tinkamu būdu.